

การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับให้มีศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน

Promoting the Production of the Organic Agricultural Products in the
Chiang Mai Community to Upgrade the Potential of Competitive in ASEAN

เบญจมาศ สันต์สวัสดิ์

Benjamas Sansawat

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Agricultural Technology, Chiang Mai Rajabhat University

วีระศักดิ์ สมยานะ

Wirasak Somyana

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Management Science, Chiang Mai Rajabhat University

ทิตา สุนทรวิภาต และ ภัทรนาวรณธ์ ฉันทรัตนโยธิน

Thita Soonthornvipat and Phatthanawan Chanrattanayothin

คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Faculty of Agricultural Technology, Chiang Mai Rajabhat University

E-mail: benjamas_san@cmru.ac.th, wirasak@cmru.ac.th, thita_soo@cmru.ac.th and

phatthanawan_cha@cmru.ac.th

(Received : April 26, 2020 Revised : July 12, 2020 Accepted : July 23, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและสนับสนุนด้วยการวิเคราะห์เชิงปริมาณจากข้อมูลปฐมภูมิของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการด้วยความสมัครใจผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 กลุ่มเกษตรกรได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามงานวิจัย ในประเด็น “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” และ “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)” จากนั้นวิเคราะห์ศักยภาพด้วย SWOT analysis และอภิปรายผลด้วยข้อมูลสถิติ คือ ค่าเฉลี่ยในลักษณะของสถิติเชิงพรรณนา แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของกลุ่ม

เกษตรกรและสามารถหาแนวทางในการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน ผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.46 โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44 การเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35 ส่วนการเพิ่มศักยภาพในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.59 ทั้งนี้การวิจัยในระยะต่อไป ควรขยายงานในภาพของความเป็นล้านนา เนื่องจากบริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆ อีก 7 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความเป็นล้านนาอย่างสูง และมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อพัฒนาและการวิจัย เพื่อต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมของความเป็นเกษตรล้านนาได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: เกษตรอินทรีย์ ชุมชนเกษตร ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

Abstract

The first objective of this research was to study the potential of the agricultural community in Chiang Mai. The second objective was further to research and creatively develop the agricultural sector based on the sufficiency economy with a promotion of organic agricultural production and its products in the community. The quantitative research was supported by quantitative analysis. The primary data was collected from three groups of farmers who participated voluntarily through local government organization. The survey research was questioned on three issues, namely, market leading: international organic standards, organic standard requirements and practices, and Participatory Guarantee System or PGS. The potential of organic production was analyzed with SWOT analysis and later discussed the statistical data using the average in the nature of descriptive statistics. This will be able to find ways to promote organic production in the community of Chiang Mai reaching a potential competition in the ASEAN. The research in the group of major agricultural producers, farmers in Chiang Mai showed an increase in the capacity of promoting the production of organic products in the community by 2.46%. The increase in three potential issues was a market leading of international organic standards by 3.44%, organic standard requirements and practices by 2.35%, and PGS by 1.59%. The next stage of research, the image of Lanna, should be expanded to seven other provinces due to a similarity of the urban

context and the context of a group of farmers in Chiang Mai, Chiang Rai, Phayao, Phrae, Nan, Lampang, Lamphun and Mae Hong Son. This is a highly Lanna style of a wide variety of agricultural products. The Lanna perspective will be driving the research in further development the agricultural communities in Chiang Mai for commercial and public benefits. This includes the potential competition in the ASEAN region based on the philosophy of sufficient economy in a sufficient overview of Lanna agriculture.

Keywords: Organic agriculture, Agricultural community, ASEAN

บทนำ

กระแสความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และใส่ใจการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ หรือ “ออร์แกนิก” (Organic) ทั้งในประเทศไทยและทั่วโลกเติบโตมากขึ้น และมีมูลค่าทางการค้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะตลาดสหรัฐอเมริกา เยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น (Laoprasert, 2015) นอกจากนี้รายงานสถิติเกษตรอินทรีย์ (The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends 2018) ที่จัดพิมพ์โดยสถาบันวิจัยเกษตรอินทรีย์ (Research Institute of Organic Agriculture – FiBL) ในสวิสเซอร์แลนด์ และ IFOAM – Organics International แสดงการขยายตัวของพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์โลกที่ขยายตัว 20% (กว่า 73 ล้านไร่) ในช่วงระหว่างปี 2559-60 โดยข้อมูลปี 2560 ใน 178 ประเทศทั่วโลก มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวมกันกว่า 436.25 ล้านไร่ (จากเดิม 361.25 ล้านไร่) ส่วนจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ก็เพิ่มขึ้นเป็น 2.9 ล้านครอบครัว (จากปีก่อน 2.7 ล้านครอบครัว) ซึ่งเพิ่มขึ้นเพียงแค่ 5% โดยประเทศที่มีเกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์มากที่สุด คือ อินเดีย (835,200 ฟาร์ม) ยูกันดา (210,352 ฟาร์ม) และเม็กซิโก (210,000 ฟาร์ม) ในส่วนของตลาดออร์แกนิก จากการประเมินของบริษัท Ecovia Intelligence ตลาดออร์แกนิกในปี 2560 น่าจะมีมูลค่าเกือบ 90,000 ล้านยูโร (ปีก่อน 80,000 ล้านยูโร) เพิ่มขึ้นราว 12% โดยตลาดใหญ่ที่สุดอยู่ที่สหรัฐ มีมูลค่าสูงถึง 40,000 ล้านยูโร รองลงมาคือตลาดออร์แกนิกในเยอรมัน (10,000 ล้านยูโร) ฝรั่งเศส (7,900 ล้านยูโร) และจีน (7,600 ล้านยูโร) (Green Net, 2018)

สำหรับประเทศไทยสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในอนาคต ได้แก่ ผลไม้เมืองร้อน ทั้งสดและตากแห้ง ผัก สมุนไพร ธัญพืช สินค้าเกษตรแปรรูป และขนมขบเคี้ยว เป็นต้น “มาตรฐานเกษตรอินทรีย์” และ “ระบบการตรวจสอบรับรอง” ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตลาดและผู้บริโภคยอมรับในตัวสินค้าเกษตรอินทรีย์มากขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งยกระดับหรือเทียบเคียง ระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ให้เทียบเท่าในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกลไกช่วยผลักดันสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยสู่สากลเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งยกระดับหรือเทียบเคียงระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ให้เทียบเท่าในระดับระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกลไกช่วยผลักดันสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยสู่สากลเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มี

ศักยภาพและมีโอกาสที่จะขยายตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ ปัจจุบันการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย บริษัทขนาดใหญ่ยังคงมีบทบาทสำคัญ ซึ่งในทางการค้าหากเกษตรกรต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออก เกษตรกรต้องผลิตตามมาตรฐานของประเทศคู่ค้า เช่น เกณฑ์มาตรฐานของสหภาพยุโรป (EU) มาตรฐาน NOP ของสหรัฐอเมริกา มาตรฐาน JAS ของญี่ปุ่น และมาตรฐาน IFOAM ของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ เป็นต้น ในส่วนมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) ได้กำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศ โดยยึดหลักการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลแล้ว 7 ฉบับ กับ 1 แนวปฏิบัติหรือคู่มือ เพื่อเป็นแนวทางให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้ตามมาตรฐาน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคและประเทศผู้นำเข้า (National Bureau of Agricultural Commodity and Cooperatives, 2012)

เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยของปี 2560 แสดงให้เห็นว่า มีการก้าวกระโดดของพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ที่มีการตรวจรับรองมาตรฐาน คือ มีการขยายตัวเกือบ 266% จากในปีที่ผ่านมา โดยในปี 2560 ประเทศไทยมีพื้นที่เกษตรอินทรีย์รวมกันกว่า 1.309 ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่ทำการเกษตร (ปลูกพืช เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เลี้ยงสัตว์) 0.574 ล้านไร่ และพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตจากธรรมชาติ 0.735 ล้านไร่ การขยายตัวของพื้นที่เก็บเกี่ยวผลผลิตจากธรรมชาตินั้น (จากเดิมเพียงไม่กี่พันไร่) เกิดขึ้นจากผู้ผลิตเพียง 1-2 รายเท่านั้น แต่พื้นที่การเก็บเกี่ยวเป็นป่าธรรมชาติที่มีพื้นที่ค่อนข้างกว้าง จึงทำให้จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมีขนาดใหญ่มาก แต่ที่น่าสนใจจริงๆ ก็คือ การขยายตัวของพื้นที่การเกษตร (จากเดิมที่มีพื้นที่เพียง 0.361 ล้านไร่) ที่ขยายตัวมากถึง 59% โดยพืชที่มีการขยายตัวมากที่สุดก็คือ ข้าวอินทรีย์ ซึ่งเกิดขึ้นจากโครงการของรัฐบาล ที่ขยายตัวจากเพียงหมื่นกว่าไร่เป็นกว่าสองแสนไร่ในปีเดียว

นอกจากนั้นสาเหตุที่พื้นที่ปลูกพืชเกษตรอินทรีย์หรือออร์แกนิกของไทยยังมีน้อย ส่วนหนึ่งมาจากกระบวนการในการผลิตและการรับรองจากหน่วยงานรัฐที่เข้มงวด ทำให้เกษตรกรเห็นว่าขั้นตอนยุ่งยากจึงไม่ค่อยหันมาสนใจทำเกษตรอินทรีย์มากนัก อีกทั้งผลผลิตที่ได้อาจลดลงในช่วงแรกของการทำเกษตรอินทรีย์ เพราะต้องปรับพื้นที่ปลูกใหม่ทั้งหมด ซึ่งจากนี้ไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น “ตลาดส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย และสิงคโปร์ โดยสินค้าส่วนใหญ่จะเป็นข้าวกล้องบรรจุกระป๋อง ผลไม้แปรรูป น้ำมะพร้าว และมะพร้าวแปรรูปต่างๆ เช่น เนื้อมะพร้าว กะทิ ข้าวโพดฝักอ่อน หน่อไม้ฝรั่ง เครื่องเทศ ชา กาแฟ ผลไม้แช่แข็ง เป็นต้น” อย่างไรก็ตามอุปสรรคในการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยคือ การผลิตในประเทศที่ไม่หลากหลาย เกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้บริโภคขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีกฎหมายเฉพาะบังคับการมีตรารับรองหลายแบบทำให้ผู้บริโภคสับสน และมาตรฐานของประเทศ (ออร์แกนิกไทยแลนด์) ยังไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ส่วนแผนการเสริมตลาดอินทรีย์ในปีนี้เป็นปีนี้ คือ การเร่งพัฒนาตลาดทั้งในและต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการเปิดตลาดในทุกภูมิภาค การเชื่อมโยงตลาดอาเซียน การพัฒนาผู้ประกอบการ เช่น การจัดอบรมศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ และการพัฒนาสินค้า (Economic base, 2013)

ทั้งนี้เหตุการณ์ที่น่าสนใจของวงการเกษตรอินทรีย์ไทยก็คือ การเปลี่ยนโฉมงานแสดงสินค้าออร์แกนิก จากเดิมที่กระทรวงพาณิชย์ได้จัดงานแสดงสินค้าออร์แกนิกระดับประเทศ “Organic and Natural Expo and Symposium” ในปี 2561 ทาง Nuremberg Messe บริษัทผู้จัดงานแสดงสินค้าระดับโลก (จากเยอรมัน) ได้เข้ามาเป็นผู้จัดงานนี้แทน และเปลี่ยนชื่องานเป็น “BioFach Southeast Asia” และเปลี่ยนขอบข่ายงานให้เป็นงานระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยทางกระทรวงพาณิชย์ยังคงเป็นผู้สนับสนุนหลักสำหรับผู้ประกอบการไทยในการออกงานแสดงสินค้านี้ ซึ่งการเกิดขึ้นของงานแสดงสินค้าระดับภูมิภาคทำให้สมาคมผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคได้พบปะกัน จนเกิดการรวมตัวกันเป็น “สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์อาเซียน” (ASEAN Organic Federation) เพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคนี้ ในช่วงปี 2560/61 มีกระแสการเติบโตของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม พีจีเอส (participatory guarantee system-PGS) ในวงการผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ไทย โดยเฉพาะเมื่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของรัฐบาล ได้ให้การยอมรับและสนับสนุนระบบพีจีเอสนี้ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้จัดทำโครงการสนับสนุนพีจีเอสจำนวนมาก แต่ด้วยข้อจำกัดของความเข้าใจและประสบการณ์ ทำให้เกษตรอินทรีย์พีจีเอส ยังขยายตัวได้ค่อนข้างช้า ทำให้หน่วยงานต่างๆ ได้รวมตัวกันจัดตั้ง “สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทยพีจีเอส” ขึ้นในช่วงปลายปี 2560 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และบทเรียน ตลอดจนร่วมกันผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์พีจีเอส ให้กว้างขวางมากขึ้น และต่อมาในช่วงต้นปี 2561 ทางสมาพันธ์ฯ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์พีจีเอส ในระดับประเทศด้วย (Green Net, 2018)

การมุ่งพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยไปยังตลาดโลก เนื่องจากเล็งเห็นความต้องการของตลาดที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ถือเป็นประเทศหลักในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของอาเซียน และมีหน่วยงานที่ส่งเสริมการผลิตสินค้าอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยยังมีมาตรฐานที่น่าเชื่อถือในนานาชาตินอกจากนี้กลยุทธ์ใหม่สำหรับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 คือมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้และการจัดการนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ ส่วนกลยุทธ์ที่ 2 คือการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต กลยุทธ์ที่ 3 คือเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการตลาดและมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยและสร้างความเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อเพิ่มปริมาณและมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทย และกลยุทธ์ที่ 4 คือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจะได้รับการสนับสนุนให้ทำงานในลักษณะบูรณาการในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย (Sansawat, 2017) ซึ่งในแผนพัฒนาภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง โดยมีแนวทางการพัฒนาคือ พัฒนาฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และเกษตรปลอดภัยในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง โดยสนับสนุนการทำเกษตรยั่งยืนอย่างครบวงจร เกษตรปลอดภัยเกษตรอินทรีย์ สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเกษตรกร เพื่อพัฒนาทั้งด้านการผลิตและการตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้สารอินทรีย์แทนสารเคมี ฝักระวังผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่มีต่อดินและน้ำ ส่งเสริมช่องทางการกระจายผลผลิต สร้างพฤติกรรมและค่านิยมการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ สนับสนุนการตรวจสอบคุณภาพ

ผลผลิต และการตรวจสอบย้อนกลับอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค ดังนั้นเพื่อเป็นการต่อยอดจากงานวิจัยในปี 2560 ที่ผ่านมา ในปีที่ 2 (2561) การวิจัยจึงมีการขยายผล โดยเน้นถึงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการวิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ อภิปรายผล ด้วยค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อสะท้อนปัญหาและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับให้มีศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียนอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) จากอำเภอต่างๆ ที่สนใจเข้าร่วมโครงการใน 25 อำเภอ 207 ตำบล

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (Purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 20 ตำบล และคัดเลือกโดยศึกษาถึงศักยภาพที่จะพัฒนาการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับอาเซียนได้ โดยมีตำบลที่สนใจประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน จำนวน 3 ตำบล 3 กลุ่มเกษตรกรคือ 1) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี 2) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง และ 3) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง ที่มีศักยภาพด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เมื่อเปรียบเทียบกับประชาคมอาเซียน

2. ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถาม และสัมภาษณ์ บริบทชุมชนและบริบทกลุ่มเกษตรกร จำนวน 3 ชุมชน

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่

2.3 ชนิดเครื่องมือการประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังนี้

2.3.1 แบบฟอร์มแสดงความประสงค์เข้าร่วมโครงการ

2.3.2 แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

2.3.3 แบบฟอร์มการประเมิน การต่อยอดภาคการเกษตรของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ให้เกิดประโยชน์เชิงพาณิชย์และสาธารณะ ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในประเด็น “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” และ “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS)”

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากแบบฟอร์มต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนทั้งภายใน (บริบทโครงสร้าง กลยุทธ์ เงื่อนไข/ข้อจำกัด ปัจจัยเกื้อหนุนและองค์ความรู้/ภูมิปัญญา) และภายนอก (ข้อมูลสถิติแนวโน้มอุปสงค์ของกลุ่มประเทศในประชาคมอาเซียน การสำรวจเชิงสังเกตการณ์และกลยุทธ์ของประเทศคู่แข่ง)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละกลุ่มเกษตรกร) “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละกลุ่มเกษตรกร) “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละกลุ่มเกษตรกร) “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS)” โดยการหาข้อมูลสถิติจากค่าเฉลี่ยการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ในลักษณะของสถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ กรณีที่ข้อมูลมีลักษณะข้อความ การบรรยาย ข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นต่างๆ ที่เกิดจากการสัมภาษณ์ สอบถาม สังเกต และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลเชิงคุณภาพมาประมวล เพื่อยืนยัน หรือเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน 3 กลุ่มคือ กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ และเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT analysis) โดยมีจุดแข็งคือสมาชิกเชี่ยวชาญด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้า และสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ แต่มีจุดอ่อนคือไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตสินค้าในแต่ละรอบได้และมีอำนาจการต่อรองน้อย โดยมีโอกาสที่สำคัญคือภาครัฐและเอกชนให้ความช่วยเหลือด้านความรู้อย่างสม่ำเสมอและมีตลาดรองรับสินค้า แต่ยังมีอุปสรรคคือการแข่งขันด้านราคาและปริมาณสินค้าสูง จึงควรส่งเสริมตั้งนี้คือ ระบบการผลิตควรเน้นการรักษาสมดุลของธรรมชาติรวมถึงการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง การส่งเสริมให้มีหมู่บ้านอินทรีย์ สินค้าเกษตรอินทรีย์ของชุมชนควรมีมาตรฐานรับรอง การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ของชุมชน ให้ตรงกับมาตรฐานและความต้องการของประเทศเป้าหมาย และการสร้างกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่เข้มแข็งในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีปริมาณสินค้าที่สม่ำเสมอและควบคุมอำนาจการต่อรองได้

1. ศักยภาพของชุมชนเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

การวิจัยครั้งนี้พบว่ากลุ่มเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพชุมชนเกษตรกร ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนใน 3 ประเด็นคือ การพัฒนาศักยภาพด้าน “การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล” (ตารางที่ 1) การพัฒนาศักยภาพด้าน “ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ” (ตารางที่ 2) และการพัฒนาศักยภาพด้าน “ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS)” (ตารางที่ 3) สรุปการประเมินศักยภาพได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกร การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. การใช้สารเคมีในการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง	16	16	100.00	100.00	0.00
2. การสร้างมูลค่าสินค้าอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์และส่งเสริมการรับรองมาตรฐานสินค้าที่เป็นที่ยอมรับ	16	16	100.00	100.00	0.00
3. เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับคุณภาพผลผลิตเกษตร ในตลาดเกษตรกรทั้งด้านความปลอดภัย ความเหมาะสมต่อราคา และควรให้ความรู้แก่ผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ	16	16	100.00	100.00	0.00
4. เกษตรกรสามารถทำการตลาดด้วยการสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการผลิตแบบมีระบบประกันความปลอดภัย มีการรับรองมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงแหล่งผลิตได้	16	16	100.00	100.00	0.00
5. การตลาดนำการผลิต คือมีการวิเคราะห์ความต้องการผลผลิต ในแต่ละช่วงเวลาความต้องการสินค้าของตลาดแต่ละประเภทเพื่อสามารถสร้างตลาดและกำหนดลูกค้าได้	16	16	100.00	100.00	0.00
6. ก่อนที่จะเป็นเกษตรอินทรีย์ได้นั้น จะต้องเริ่มจากการศึกษาหาความรู้จากมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ถูกกำหนดขึ้น ควรเริ่มต้นด้วยความสนใจ และศรัทธาหลักทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ โดยศึกษาหาความรู้จากธรรมชาติ เมื่อเริ่มปฏิบัติตามแล้วถือเป็นเกษตรอินทรีย์ในระยะปรับเปลี่ยน	16	16	100.00	100.00	0.00
7. สารเคมีที่ตกค้างในผักและผลไม้สามารถล้างออกด้วยน้ำ 50-100%	15	16	93.75	100.00	6.25
8. การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์และแปรรูปผลผลิตการเกษตร ต้องทำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ สามารถตรวจสอบได้ทั้งระบบเอกสารและความซื่อสัตย์	15	15	93.75	93.75	0.00
9. การบันทึกการผลิตทุกขั้นตอนเป็นส่วนหนึ่งของการทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	15	16	93.75	100.00	6.25

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
10. เมื่อสินค้าเกษตรผ่านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์แล้วตลาดยอมรับทั่วโลกจะเป็นแนวทางการพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรไปสู่อาเซียนและทั่วโลก	15	16	93.75	100.00	6.25
11. ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์ของตนนั้นสามารถส่งออกได้	15	16	93.75	100.00	6.25
12. เกษตรอินทรีย์คือ การทำเกษตรที่ไม่ใช้สารเคมีสังเคราะห์แต่ใช้ซากพืช ซากสัตว์และของเหลือจากสวน และจุลินทรีย์เป็นผู้ย่อย	15	15	93.75	93.75	0.00
13. ราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสากล จะมีราคาสูงกว่าปกติ 20-30%	15	13	93.75	81.25	-12.50
14. ผลผลิตที่มีรูปร่างดีสมส่วน มีสีสวยเป็นปกติ มีกลิ่นหอมตามธรรมชาติ มีโครงสร้างของเนื้อนุ่ม กรอบแน่น มีรสชาติดี ไม่มีสารตกค้าง เก็บรักษาได้ ทนทาน ให้สารอาหารและพลังชีวิต เหล่านี้คือคุณสมบัติของผลผลิตพืชอินทรีย์	14	15	87.50	93.75	6.25
15. ผลผลิตที่ผลิตภายใต้ระบบเกษตรออร์แกนิกหรือเกษตรปลอดภัยไม่สามารถใช้ตรามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้	14	12	87.50	75.00	-12.50
16. กรรมการเข้าตรวจแปลงของสมาชิกในกลุ่ม พบว่ามีการเผาตอซังข้าว คณะกรรมการจึงให้แปลงดังกล่าวไม่ผ่านเกณฑ์	13	16	81.25	100.00	18.75
17. การรับรองเกษตรอินทรีย์จะครอบคลุมฟาร์มทั้งหมด รวมทั้งกิจกรรมการแปรรูปและการจัดการผลผลิตของกลุ่ม	12	15	75.00	93.75	18.75
18. การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100%	6	6	37.50	37.50	0.00
19. ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดสารเคมี	5	7	31.25	43.75	12.50
20. พืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยนจึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์	2	6	12.50	37.50	25.00
เฉลี่ยรวม				3.44	

จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลค่อนข้างดีถึง 17 ประเด็น แต่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี ในประเด็นดังต่อไปนี้ 1)ผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดสารเคมี คิดเป็นร้อยละ 43.75 2)การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100% คิดเป็นร้อยละ 37.50 และ 3)พืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยน จึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 37.50

ตารางที่ 2 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกร การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. เมล็ดพันธุ์พืชที่ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์สามารถคลุกสารเคมีก่อนปลูกได้	17	17	100.00	100.00	0.00
2. เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้การฉายรังสีได้	16	15	94.12	88.24	-5.88
3. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่สาม ใช้หน่วยงานรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคบังคับและภาคสมัครใจ	15	14	88.24	82.35	-5.88
4. ผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้รับมาตรฐานรับรอง GAP ไม่ถือว่าเป็นสินค้าอินทรีย์	15	11	88.24	64.71	-23.53
5. ระบบปรับเปลี่ยนสำหรับมาตรฐาน EU สำหรับพืชปีเดียวหรือพืชล้มลุก อย่างน้อย 3 ปี ก่อนการทว่านหรือปลูก	14	11	82.35	64.71	-17.65
6. การตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ	13	17	76.47	100.00	23.53
7. เกษตรอินทรีย์ อนุญาตให้ใช้สารสังเคราะห์ได้	12	17	70.59	100.00	23.53
8. การปลูกพืชไร่ดินหรือไฮโดรโปนิคส์เป็นการผลิตผลผลิตทางการเกษตรที่เป็นอินทรีย์	10	11	58.82	64.71	5.88
9. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS) ถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล	4	4	23.53	23.53	0.00
10. กลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS) ต้องมีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์ จากเจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายในและคณะกรรมการรับรองเท่านั้น	2	6	11.76	35.29	23.53
รวม				2.35	

จากตารางที่ 2 พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติค่อนข้างดีถึง 8 ประเด็น แต่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดีเพียง 2 ประเด็นคือ ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system: PGS) ถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล คิดเป็นร้อยละ 23.53 และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system: PGS) ต้องมีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์ จากเจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายใน และคณะกรรมการรับรองเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 35.28

ตารางที่ 3 ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกร การวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในระบบการรับรองเกษตรกร
อินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS)

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
1. กลุ่มจะต้องมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงที่จะปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์	22	21	100.00	95.45	-4.55
2. PGS เป็นเครื่องมือการตรวจรับรองที่ IFOAM จัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อย	21	14	95.45	63.64	-31.82
3. PGS เป็นเครื่องมือที่จะส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ได้รวมกลุ่มกันอย่างมั่นคง และยั่งยืน พร้อมทั้งให้การรับรองเกษตรอินทรีย์อย่างครอบคลุม	21	21	95.45	95.45	0.00
4. ระบบตรวจประเมินและรับรองความเป็นอินทรีย์โดยผู้มีส่วนร่วม มีกระบวนการผลิต เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	21	19	95.45	86.36	-8.08
5. ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน ที่เหมาะสมกับสภาพภูมิสังคม วิถีชีวิต วัฒนธรรมและการเกษตรของท้องถิ่น	21	22	95.45	100.00	4.55
6. ตามหลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการดำเนินงานในรูปแบบเครือข่าย	21	20	95.45	90.91	-4.55
7. การจัดทำข้อกำหนดมาตรฐานของเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม กำหนดวิธีการควบคุมตรวจสอบผู้ผลิตให้ปฏิบัติตามกฎที่กำหนด และกำหนดขั้นตอนกระบวนการให้การรับรองผลิต “เกษตรอินทรีย์” โดยการฝึกปฏิบัติการตรวจฟาร์มให้กับเกษตรกร เป็นลักษณะเฉพาะของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	21	22	95.45	100.00	4.55
8. ตลาดสินค้าในพื้นที่หรือชุมชนสามารถใช้ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ที่รับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชนได้	21	20	95.45	90.91	-4.55
9. การตลาดอินทรีย์ในยุคปัจจุบันสามารถให้ผู้ผลิตเข้าถึงการตรวจสอบแปลงและกระบวนการผลิตที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ได้	21	20	95.45	90.91	-4.55
10. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จะต้องมีการฝึกอบรมจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา องค์กรท้องถิ่น เอกชน เป็นพี่เลี้ยง หรือเป็นผู้สนับสนุน หรือส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดหาช่องทางตลาด	20	22	90.91	100.00	8.08

ประเด็น	จำนวน(คน)		ร้อยละ		การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	
11. ระบบตลาดที่ “ชุมชนรับรอง” นี้เป็นการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รูปแบบหนึ่ง ที่เป็นการรับรองเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโดยองค์กรผู้ผลิตเอง (First party certification)	20	22	90.91	100.00	8.08
12. ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์สำหรับใช้ร่วมกันในกลุ่มเกษตรกรที่ขอขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกเครือข่ายของมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย โดยจะใช้ตราสัญลักษณ์ร่วมกัน	19	20	86.36	90.91	4.55
13. ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) เป็นระบบการรับประกันคุณภาพผลผลิตอินทรีย์โดยชุมชน	19	20	86.36	90.91	4.55
14. ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข	17	18	77.27	81.82	4.55
15. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป	9	6	40.91	27.27	-13.64
16. คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ในระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) มี 5 ข้อ โดยข้อแรกคือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกัน 10 รายขึ้นไป	9	12	40.91	54.55	13.64
17. ไม่มีตรารับรอง (Seals or labels) ที่เป็นหลักฐานแสดงสถานะความเป็นเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มได้	8	11	36.36	50.00	13.64
18. การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	6	8	27.27	36.36	8.08
19. การรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร	6	9	27.27	40.91	13.64
20. หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ กระบวนการเรียนรู้	0	3	0.00	13.64	13.64
รวม				1.58	

จากตารางที่ 3 พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในด้านระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS) ค่อนข้างดีถึง 16 ประเด็น แต่ยังมีความรู้ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและยังปฏิบัติได้ไม่ดี 4 ประเด็นคือ 1)การรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร คิดเป็นร้อยละ 40.81 2)การตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายในจะทำ

อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 36.36 3)คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกันตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 27.27 และ 4)หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ กระบวนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 13.64

2. การพัฒนาศักยภาพชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัยพบว่าสามารถเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.46 โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44 การเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35 ส่วนการเพิ่มศักยภาพในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.59 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรใน ประเด็นการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน

ประเด็น	การเปลี่ยนแปลง (%)
(1) การตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล	3.44
(2) ข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ	2.35
(3) ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)	1.58
เฉลี่ยรวม	2.46

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อยกระดับให้มีความศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน” พบว่าสามารถเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.46 โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.44 ซึ่งควรมีการเพิ่มความรู้อความเข้าใจในประเด็นของระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system: PGS) ว่าถือเป็นระบบการรับรองในระดับสากล และกลุ่มเกษตรกรที่เข้าสู่การรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system: PGS) ต้องมีการอบรมเรื่องระบบควบคุมภายในมาตรฐานอินทรีย์จากเจ้าหน้าที่กลุ่มเฉพาะบุคคลที่มีตำแหน่งในการตรวจประเมิน ได้แก่ ผู้ตรวจประเมินภายใน และคณะกรรมการรับรองเท่านั้น ส่วนมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลประเด็นอื่นนั้น พบว่าเกษตรกรมีความเข้าใจเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเกษตรกรได้ศึกษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำเกษตรอินทรีย์ เช่นเดียวกับ

ผลการวิจัยของ Sansawat & Sutthipasilp (2019) เรื่องการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ให้มีศักยภาพการแข่งขันในประชาคมอาเซียน พบว่ากลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมภู กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ และเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ มีจุดแข็งคือสมาชิกเชี่ยวชาญด้านการผลิตการตลาดการแปรรูปสินค้าและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ แต่มีจุดอ่อนคือไม่สามารถควบคุมปริมาณการผลิตสินค้าในแต่ละรอบได้และมีอำนาจการต่อรองน้อย โดยมีโอกาสที่สำคัญคือภาครัฐและเอกชนให้ความช่วยเหลือด้านความรู้อย่างสม่ำเสมอและมีตลาดรองรับสินค้า แต่ยังพบอุปสรรคคือการแข่งขันด้านราคาและปริมาณสินค้าสูง จึงควรส่งเสริมดังนี้คือ ระบบการผลิตควรเน้นการรักษาสมดุลของธรรมชาติ รวมถึงการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง การส่งเสริมให้มีหมู่บ้านอินทรีย์ สินค้าเกษตรอินทรีย์ของชุมชนควรมีมาตรฐานรับรอง การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ของชุมชนให้ตรงกับมาตรฐานและความต้องการของประเทศเป้าหมาย และการสร้างกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ที่เข้มแข็งในชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้มีปริมาณสินค้าที่สม่ำเสมอและควบคุมอำนาจการต่อรองได้ สอดคล้องกับ Jiampanyarach (2017) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของเกษตรกรอินทรีย์ของไทย : บทเรียนจากเกษตรกรรายย่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยด้าน สังคม เศรษฐกิจ และทัศนคติที่ส่งผลต่อความเป็นไปได้ของเกษตรกรรายย่อย ที่จะปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตรระบบปกติเป็นเกษตรระบบอินทรีย์โดยการสำรวจตัวอย่างเกษตรกรรายย่อยใน 5 ภาคของประเทศไทยได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อเกษตรกรแต่ละราย คำถามประกอบด้วย รายได้ กระบวนการผลิต สัมภาษณ์เชิงลึก และทัศนคติที่มีต่อระบบเกษตรอินทรีย์ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ในการทำการเกษตรระหว่าง 5 – 10 ไร่ เกษตรกรทำการเกษตรเชิงเดี่ยวและการเกษตรแบบผสมผสาน จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานสนใจการทำเกษตรระบบอินทรีย์มากกว่าเกษตรกรที่ทำเกษตรเชิงเดี่ยว เกษตรกรระบบเกษตรปลอดภัยไม่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นการเกษตรระบบอินทรีย์ได้เนื่องจากสภาพแวดล้อม เกษตรกรที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทำการเกษตรระบบอินทรีย์ มีรายได้จากแหล่งอื่นนอกจากการทำการเกษตรเพียงอย่างเดียว เช่น เงินออม เงินบำนาญ เป็นต้น และความคำนึงถึงด้านสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกษตรกรเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นสิ่งที่ทำลายต่อเกษตรกรในด้านของตลาด ระดับราคาของสินค้าอินทรีย์ที่สูงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรสนใจในการทำการเกษตรระบบอินทรีย์ ดังนั้นนโยบายจากรัฐในด้านการให้ความรู้ในกระบวนการผลิต มาตรฐานสินค้าอินทรีย์ และตลาดของสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญของเกษตรกรเพื่อความยั่งยืน

สำหรับการเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.35 ซึ่งควรมีการเพิ่มความเข้าใจในประเด็นเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรที่ผ่านการประเมินในระบบ GAP ถือว่าเป็นสินค้าเกษตรที่สะอาด ปลอดภัย และปลอดภัยเคมี การรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานของรัฐเชื่อถือได้ 100% และพืชล้มลุกมีระยะปรับเปลี่ยนขั้นต่ำ 6 เดือน (มาตรฐานไทย) หรือ 12 เดือน (มาตรฐานสากล) ต้องเก็บเกี่ยวหลังจากพ้นระยะปรับเปลี่ยน จึงถือว่าเป็นพืชอินทรีย์ อาจเนื่องมาจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ซึ่งรัฐบาลก็ตระหนักในส่วนนี้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกันกับ

Chansilp (2017) ได้รายงานสรุปเนื้อหาการประชุมการสัมมนาเชิงวิชาการ Organic symposium 2017 วันศุกร์ที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2560 ณ ห้อง Ballroom ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติฉบับปัจจุบัน ว่าได้วางยุทธศาสตร์หลัก 4 ด้าน ประกอบด้วย 1)ส่งเสริมการวิจัย การสร้าง และเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ 2)พัฒนาการผลิตสินค้าและบริการเกษตรอินทรีย์ 3)พัฒนาการตลาดสินค้าและบริการ และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และ 4)การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ข้อนี้ยังสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ “ประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0” ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ การเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และเปลี่ยนจากการเน้นภาคการผลิตสินค้าไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น ยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ข้อนี้ ล้วนแต่ตอบสนองแนวโน้มการบริโภคสินค้าอินทรีย์ที่เพิ่มขึ้นในตลาดโลก ศักยภาพการขยายตลาดสินค้าอินทรีย์ของไทยในตลาดโลก สอดคล้องกับหลักการสำคัญและแนวคิดของ “Thailand 4.0” และแสดงถึงความมุ่งมั่นและความพร้อมของกระทรวงพาณิชย์ในการผลักดันและส่งเสริม การค้าและการตลาดสินค้าอินทรีย์ของไทย ทั้งในการเชื่อมโยงสินค้าจากแหล่งผลิตสู่ผู้บริโภคในตลาดภายในประเทศ ตลาดภูมิภาค และตลาดโลก ทั้งยังเล็งเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้ประกอบการไทยตระหนักถึงความต้องการหรืออุปสงค์ของตลาดโลก เพื่อจะได้ผลิตสินค้าอินทรีย์ให้ตรงกับ ความต้องการของตลาด รวมทั้งเปิดรับการประยุกต์ใช้ วิทยาการ เทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆ กับสินค้าและบริการ อินทรีย์ของไทยต่อไป

นอกจากนั้นการเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เกี่ยวกับระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory guarantee system : PGS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.59 ซึ่งควรมีการเพิ่มความรู้อุณหภูมิความเข้าใจในประเด็นด้านการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยบุคคลที่ 3 เป็นระบบเดียวที่มีการรับรองมาตรฐานเกษตร การตรวจสอบแปลง และกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง คุณสมบัติของกลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม คือมีการรวมกลุ่มผู้ผลิตที่มีลักษณะการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่คล้ายกันหรืออยู่หมู่บ้านเดียวกันตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป หลักการและองค์ประกอบของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มี 6 ข้อ คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์แบบแนวราบ และกระบวนการเรียนรู้ การรับรองระบบนี้ยังค่อนข้างใหม่สำหรับเกษตรกร ซึ่งในช่วงปี 2560/61 มีกระแสการเติบโตของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม หรือ พีจีเอส (Participatory guarantee system-PGS) ในวงการผู้ผลิตและผู้ประกอบเกษตรอินทรีย์ไทย โดยเฉพาะเมื่อแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติของรัฐบาล ได้ให้การยอมรับและสนับสนุนระบบพีจีเอสนี้ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจึงได้จัดทำโครงการสนับสนุนพีจีเอสจำนวนมาก แต่ด้วยข้อจำกัดของความเข้าใจและประสบการณ์ ทำให้เกษตรอินทรีย์พีจีเอส ยังขยายตัวได้ค่อนข้างช้า ทำให้หน่วยงานต่างๆ ได้รวมตัวกันจัดตั้ง “สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทยพีจีเอส” ขึ้นในช่วงปลายปี 2560 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และบทเรียน ตลอดจนร่วมกันผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์พีจีเอสให้กว้างขวางมากขึ้น และต่อมาในช่วงต้นปี 2561 ทางสมาพันธ์ฯ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อร่วมกันขับเคลื่อน

เกษตรอินทรีย์พีจีเอสในระดับประเทศด้วย (Green Net, 2018) นอกจากนั้นภาครัฐยังให้ความสำคัญโดยเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2563 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบต่อกรอบการเจรจาความตกลงที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และการตรวจสอบรับรองของอาเซียน ภายใต้คณะรัฐมนตรีอาเซียนด้านเกษตรและป่าไม้ และมอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย พิจารณาใช้ดุลยพินิจตามสถานการณ์ตามความเหมาะสมในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์ต่อไป ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) เสนอ (กำหนดประชุมคณะผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ของอาเซียนในช่วงเดือนมีนาคม 2563) ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีอาเซียนด้านเกษตรและป่าไม้ (ASEAN ministerial meeting on agriculture and forestry : AMAF) ครั้งที่ 38 เมื่อปี 2559 ที่ประชุมได้รับรองแผนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของอาเซียน ปี 2559-2563 (Strategic plan of action for the ASEAN cooperation on organic agriculture 2016-2020) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า เศรษฐกิจ และการตลาด รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นต่อการผลิตด้านการเกษตรที่ยั่งยืนและเกษตรอินทรีย์ (RYT9.COM, 2020)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพการผลิต ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนได้เพิ่มขึ้น โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล การเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ เพิ่มศักยภาพในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS)

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรขยายงานในภาพของความเป็นล้านนา เนื่องจากบริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่นๆ อีก 7 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความเป็นล้านนาอย่างสูง และมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อพัฒนาและการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ให้มีศักยภาพการแข่งขันในอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมของความเป็นเกษตรล้านนาได้เป็นอย่างดี

องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น

กลุ่มเกษตรกร 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มชุมชนประมงครบวงจรท้องถิ่นตำบลชมพู เทศบาลตำบลชมพู อำเภอสารภี 2) กลุ่มเกษตรกรปลูกข้าวอินทรีย์ เทศบาลตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง และ 3) เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง มีองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการเพิ่มศักยภาพในด้านการตลาดนำการผลิต : มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล การเพิ่มศักยภาพในด้านข้อกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และแนวทางปฏิบัติ และการเพิ่มศักยภาพในระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมี

ส่วนร่วม (Participatory Guarantee System : PGS) เพื่อนำไปเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติที่ให้การสนับสนุนทุนในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ช่วยส่งเสริมให้งานวิจัยครั้งนี้ลุล่วงด้วยดี

References

- Chansilp, P. (2017). *Summary report of meeting contents Organic Symposium 2017*. Friday, July 28, 2017 at Ballroom, Queen Sirikit National Convention Center. (In Thai)
- Economic base. (2013). Push organic farming, ASEAN hub. Thai Ching Share Global Market 1.8 million. Retrieved from http://ditp.go.th/contents_attach/74347/74347.pdf (In Thai)
- Green Net. (2018). Thai organic agriculture 2017/18: leap, but will it stand firm or not. Retrieved from <http://www.greennet.or.th/article/1979> (In Thai)
- Green Net. (2020). Global organic agriculture continues to expand: production area increases 20%, market expands 12%. Retrieved from <https://www.greennet.or.th/> Global organic agriculture continues (In Thai)
- Jiampanyarach, W. (2017). Sustainable Impacts on Organic Farmers in Thailand: Lessons from Small-scale Farmers. *Journal of Social Science, Srinakharinwirot University*, 20 (1), 199-215. (In Thai)
- Laoprasert, T. (2015). Tell both sides of the road Pushing Thai organic standards to rise to the world market. Retrieved from https://www.technologychaoban.com/news_detail.php?tnid=1942 (In Thai)
- National Bureau of Agricultural Commodity and Cooperatives. (2012). Criteria for certification of organic agriculture. Retrieved from http://www.acfs.go.th/km/download/cer_scheme_organic.pdf (In Thai)
- Office of the National Economic and Social Development Council (2020). Northern Development Plan 2017-2022 Review Edition. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8533 (In Thai)
- RYT9.COM. (2020). Framework for Negotiation Agreement on Organic Agriculture Standards and ASEAN Certification Audit under the ASEAN Cabinet on Agriculture and Forestry. Retrieved from <https://www.ryt9.com/s/cabt/3092023> (In Thai)

Sansawat, B. (2017). Promotion of organic agricultural production in the community of Chiang Mai. To have competitive potential in ASEAN. Office of the National Research Council. (In Thai)

Sansawat, B., & Sutthipasilp, P. (2019). Promoting the Production of Organic Products in Chiang Mai Province: the Potential Competition in ASEAN Community. *Rajabhat Chiang Mai Research Journal*, 20 (1), 20-29. (In Thai)